

Til beslutningsforslag nr. B 42. Betænkning afgivet af det særlige udvalg om Christianias fremtid den 6. maj 1986

Betænkning

over

Forslag til folketingsbeslutning om Christianias fremtid

[af Lone Dybkjær (RV), Ebba Strange (SF) og Anne Grete Holmsgård (VS)]

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i nogle møder. I forbindelse hermed har socialministeren, miljøministeren og forsvarsministeren dels skriftligt, dels i samråd besvaret en række spørgsmål.

Udvalget har desuden modtaget mundtlige og/eller skriftlige henvendelser fra:

Christianias lovliggørelses udvalg og
Vor Frelzers Sogns Menighedsråd.

I et bilagshæfte vil de skriftlige henvendelser til udvalget, udvalgets skriftlige spørgsmål til ministrene og disses svar herpå m.m. blive optrykt.

Der er af et flertal stillet ændringsforslag.

Herefter indstiller et *flertal* (socialdemokratiets, socialistisk folkepartis, det radikale venstres og venstresocialisternes medlemmer af udvalget) beslutningsforslaget til *vedtagelse* med det af flertallet stillede ændringsforslag.

Den 16. marts 1982 vedtog folketinget en dagsorden, der tog daværende miljøminister Erik Holsts redegørelse af 9. marts 1982 om Christiania til efterretning. Redegørelsen var baseret på en skitse til Christianias fremtidige anvendelse udarbejdet af konsulentfirmaet Møller og Grønborg.

Beslutningen indebar, at Christiania fortsat skal eksistere, og at der skal ske en lovliggørelse af forholdene på området. Det fremgik endvidere af debatten, at et flertal i folketinget fandt det nødvendigt med offentlig økonomisk støtte i forbindelse med Christianias fremtidige eksistens og lovliggørelse.

Flertallet er af den opfattelse, at der nu må udstikkes klare retningslinjer for denne

lovliggørelse og for regeringens Christianiakoordinationsgruppes videre arbejde. Disse retningslinjer må tage hensyn til Christianias egenart, således at lovliggørelsen sker som en proces, der foregår gradvis og i et tæt samarbejde med Christianias beboere. Københavns kommune har indstillet, at planstyrelsen under miljøministeriet udarbejder et landsplandirektiv (jfr. kommuneplanlovens § 29) for Christianias fremtidige anvendelse. Flertallet er enig i denne fremgangsmåde. Et landsplandirektiv fastlægger imidlertid kun de generelle retningslinjer for den fremtidige anvendelse (som blandet bolig- og erhvervsområde). Flertallet finder derfor, at landsplandirektivet må følges op ved, at planstyrelsen udarbejder en bevarende lokalplan for Christiania, der fastholder området som blandet bolig- og erhvervsområde med mulighed for placering af de servicefunktioner og de institutioner, som området har brug for. Placering af andre institutioner eller funktioner må ske under den forudsætning, at disse har et indhold og er af en type, der er forenelige med områdets særpræg.

Udgangspunktet for den bevarende lokalplan er, at de nuværende boliger og erhverv i videst muligt omfang fastholdes (for så vidt dette er hygiejnisk, arbejdsmiljømæssigt og brandmæssigt forsvarligt). Fredningsforholdene skal respekteres, således at voldanlæg, voldgrave og beplantning bringes i orden i videst muligt omfang. Byggeri af permanent karakter må ikke foregå inden for fredningslinjen uden særlig accept af og medvirken fra fredningsstyrelsen. Det vil ikke være nødvendigt at fjerne boliger eller hindre etable-

ring af nye, men selve voldanlægget skal friholdes for nye huse og skure. Eksisterende skure og skurvogne (og eventuelle nye) må samles omkring fælles forsynings- og afløbsanlæg.

På længere sigt må det tilstræbes, at de mest interimistiske boliger erstattes af bedre og mere permanente boliger, således at de hygiejniske problemer løses. Bliver det nødvendigt at fjerne eksisterende boliger, må beboerne sikres genhusning på Christiania. Dette skal også ske, hvis nogle beboere må rykke ud på grund af istandsættelse.

Flertallet er endvidere af den opfattelse, at det vedtægtsmæssigt må sikres, at der ikke foretages salg af boliger til beløb, som rækker ud over de midler, der dokumenteres at være investeret i forbedringer af boligen. Forbedringerne afskrives over højst 10 år.

Den af forsvarrets bygningsstjeneste udarbejdede bygningsregistrering (december 1983) har påvist en række graverende sikkerhedsproblemer (tagskader, svampeskader, skader ved skorstene og ildsteder m.v.). Udbedring af disse forhold bør påbegyndes omgående, idet det under alle omstændigheder vil være hensigtsmæssigt at strække bygningsstandsættelserne over en længere årrække.

Der vil i forbindelse med istandsættelserne være mulighed for at etablere et ganske stort antal arbejdspladser for såvel Christianias egne beboere som for arbejdsløse i bydelen. Etablering af sådanne arbejdspladser må prioriteres ud fra princippet om hjælp til selvhjælp. Arbejdet og beboernes medvirken må endvidere planlægges således, at der skabes egentlige uddannelsespladser i videst muligt omfang. Uddannelse må i denne forbindelse defineres bredere end sædvanligt, idet det er hensigtsmæssigt, at der oplæres håndværkere med større indsigt i bygningshistorie og traditionelt håndværk, end det er normalt ved byfornyelse.

Flertallet finder, at området bør være åbent for hele bydelens befolkning, der således kan trække på de rekreative værdier, Christiania byder på.

En oprydning og kultivering af voldanlægget samt, hvor det er muligt, etablering af direkte adgang til volden, vil formentlig i sig selv være tilstrækkeligt til at genskabe de rekreative værdier i området.

Specifikke ønsker fra beboere på Christianshavn om institutioner og andre aktiviteter

i området må behandles særskilt i et samarbejde med Christianias beboere.

Det er i denne sammenhæng naturligt at pege på muligheden for at inddrage de dele af Trekantsgrunden, der ikke er udnyttet, og Arsenaløen til sportsaktiviteter. Områderne kan forbindes med en gangbro, og de allerede eksisterende sportsfaciliteter på Arsenaløen kan på denne måde blive til gavn for hele bydelen.

Menighedsrådet ved Vor Frelsers Kirke har givet udtryk for et ønske om, at der etableres et menighedshus med tilknyttede sundhedsfunktioner i udkanten af Christiania. Flertallet ser positivt på denne idé (der vil kunne styrke kontakten mellem Christianias og Christianhavns beboere) under forudsætning af, at der kan findes en passende lokalisering i samarbejde med Christiania.

De nordlige bastioner (Frederiks og Carls bastioner) er så tyndt befolkede, at der her eksisterer mulighed for i højere grad at udnytte området rekreativt (f.eks. som »skovtursumråde«). Naturligvis må dette ske under hensyntagen til bastionernes fredningsmæssige og kulturhistoriske værdier.

Det er flertallets opfattelse, at Christianias sociale netværk skal styrkes og, hvor det er nødvendigt, genoplives gennem princippet om hjælp til selvhjælp.

Flertallet har allerede peget på støtten til bygningsstandsættelse og etablering af lokale arbejds- og uddannelsespladser i forbindelse hermed. Hertil kommer det store antal arbejdspladser, Christianias egne beboere har lagt i etableringen af lokale produktioner, servicefunktioner, institutioner, kulturelle aktiviteter m.v. Disse er ofte etableret ud fra et ønske om et lavøkonomi- og et lavenergisamfund, ligesom det i forbindelse med institutionerne er lykkedes at udviske skellet mellem »klient« og »behandler«. Dette er erfaringer, som også det omkringliggende samfund kan høste nytte af.

Det er flertallets opfattelse, at disse forhold skal støttes ved, at der ud over støtten til bygningsstandsættelse ydes et særligt statsligt bloktilskud til Christiania. Bloktilskuddet administreres af den særlige styringsgruppe (se herom senere) i samarbejde med Christiania. Bloktilskuddet anvendes primært til sociale formål (opsøgende socialt arbejde i forhold til grønlandere, stofmisbrugere, børnehuse m.v.). Det vil i denne forbin-

delse være hensigtsmæssigt at bygge videre på institutionen Herfra og Videre, men således at midlerne også kan kanaliseres ad andre veje.

Bloktilskuddets størrelse fastsættes som et fast beløb, f.eks. 2.500 kr. pr. fastboende pr. år. Bloktilskuddet tages op til fornyet vurdering efter 2 års forløb (vurdering af midlernes anvendelse, størrelse m.v.).

Det er flertallets opfattelse, at der hurtigt muligt må etableres lovlige forhold i forbindelse med værtshusdriften. Dette kan efter flertallets mening ske ved, at der etableres en prøvebevilling (på f.eks. 2 år), som senere kan overgå til at være en permanent bevilling. Flertallet er af den opfattelse, at der skal stræbes mod en fælles bevilling til værtshusrådet fremfor mod individuelle bevillinger.

En af årsagerne til, at Christianias værtshusråd ikke fik bevilling, da rådets ansøgning blev behandlet i Landsbevillingsnævnet i efteråret 1985, var de uafklarede ejerforhold.

Det er flertallets opfattelse, at ejerforholdene må afklares hurtigst muligt ved, at der indgås en brugsretskontrakt mellem forsvarsministeriet og Christiania.

Kontrakten må indeholde bestemmelser om betaling af de løbende afgifter for vand, el, gas og kloaktilslutning. Endvidere bør kontrakten på længere sigt indeholde bestemmelser om egentlig husleje. Størrelsen af huslejen må fastsættes på et niveau, der svarer til områdets lavøkonomistatus, således at ingen derved presses til at forlade området. Lejloven pålægger i forvejen ejeren at varetage den udvendige vedligeholdelse. Dette indebærer, at alene de omkostninger, der er forbundet med boligernes indretning til beboelse og erhverv (forbedringerne) lægges til grund for lejefastsættelsen.

Flertallet har endvidere noteret sig, at der gennem de seneste år er etableret et meget dårligt forhold mellem politiet (især uropatruljen) og Christianias beboere. Flertallet finder, at dette bedst kan ændres ved, at der etableres en ordning, hvor kontakten til politiet enten varetages af én fast person (som i den tidlige fase af Christianias eksistens) eller gennem etablering af en lille nærpolitistation. Flertallet finder, at dette både vil gavne forholdene på Christiania og gavne Christianshavns beboere.

Med henblik på at følge den videre udvikling på Christiania er flertallet indstillet på gennem aftale med de i folketinget repræsenterede partier at søge etableret et Christiansaudvalg bestående af én repræsentant for hvert af disse partier.

Flertallet foreslår, at der til varetagelse af det daglige arbejde med planlægning af bygningsstandsættelser, udbedring og udbygning af kloakeringen, pleje af voldterrænet, det sociale arbejde m.v. nedsættes en styringsgruppe med den nødvendige bistand. Gruppen skal bestå af tre personer, der alle har grundigt kendskab til forholdene på Christiania, og som vurderes at være velegnede til at føre den dialog og varetage det samarbejde med Christiania, der er forudsætningen for lovliggørelsens succes. Gruppens sammensætning bør være: én person med social sagkundskab, én person med bygningsmæssig og planmæssig sagkundskab og én person fra Kirkens Korshær. Herudover skal gruppen kunne trække på sagkundskaben i ministerier m.v., ligesom der i særlige tilfælde åbnes mulighed for at trække på sagkundskab udefra. Gruppen skal have referencen til regeringens særlige koordinationsgruppe vedrørende Christiania og til det permanente Christiansaudvalg.

Et *mindretal* (det konservative folkepartis, venstres, centrum-demokraternes og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) udtaler, at der bør tilvejebringes det bredest mulige grundlag, hvorpå folketinget kan tage stilling til Christianias fremtid. Af hensyn hertil er der nedsat en særlig koordinationsgruppe vedrørende Christiania bestående af repræsentanter for 7 ministerier og Københavns kommune.

Der er givet gruppen et meget bredt kommissorium med henblik på at fremsætte forslag til lovliggørelse af forholdene i området.

Koordinationsgruppen har foreløbig udarbejdet »Delredegørelse vedrørende værtshusforholdene i Christiania«.

Det øvrige arbejde med færdiggørelse af den samlede handlingsplan pågår og forventes afsluttet omkring 1. oktober 1986.

Mindretallet er af den opfattelse, at koordinationsgruppen skal have lejlighed til at afslutte sit arbejde, før der tages endelig stilling til en handlingsplan for Christiania.

På den baggrund indstiller mindretallet forslaget til *forkastelse*.

Et *andet mindretal* (fremskridtspartiets medlem af udvalget) indstiller beslutningsforslaget til *forkastelse*.

Mindretallet udtaler, at folketings hurtigst muligt bør følge højesterets dom fra februar 1978, som indeholder et krav om rømning af området. Det er utopi at tale om lovgivning af Christiania. Det er krænkende for retsbevidstheden, at heller ikke en borgerlig re-

gering har evnet at tage fat på problemerne, der hersker i fristadens lovløse samfund. Fremskridtspartiet er af den opfattelse, at man skal undgå at trække tiden unødigt ud og ønsker en omgående rømning af Christiania.

Ændringsforslag

Af et *flertal* (S, SF, RV og VS):

I indledningen ændres »inden den 1. januar 1986« til: »inden den 1. januar 1987«.

Karen Thurøe Hansen (KF) nfm. *Connie Hedegaard (KF)* *Agnete Lausten (KF)*

Birthe Rønn Hornbech (V) *Sønderby (V)* *Birgith Mogensen (CD)*

Inger Stilling Pedersen (KrF) *Pia Kjærsgaard (FP)* *Camre (S)* *Erik Holst (S)*

Torben Lund (S) *Joanna Rønn (S)* *Løvig Simonsen (S)* *Tastesen (S)*

Ebba Strange (SF) *Anne Grete Holmsgård (VS)* *Lone Dybkjær (RV)* fmd.

Partiet FD havde ikke medlemmer i udvalget.